Mənim seçki hüququm və öz hüquqlarımı müdafiə etməyim

Asan oxunuş

2025-ci il

Sənəd Gürcüstan Daun Sindromu Assosiasiyası tərəfindən BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarlığının (UN OHCHR) maliyyə dəstəyi ilə hazırlanmışdır.

Sənədin məzmununa tam məsuliyyəti Gürcüstan Daun Sindromu Assosiasiyası daşıyır və orada ifadə olunan fikirlər BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarlığının baxışlarını əks etdirməyə bilər.

Bu dərslik nə haqqındadır?

	Bu dərslik bizə seçkilərdə iştirak hüququnu və bu hüququn qorunmasını öyrədir.
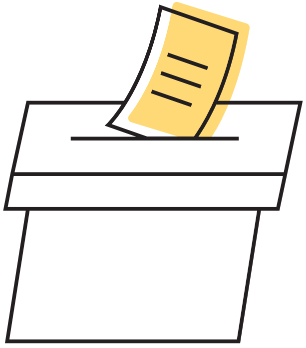	Sən seçkilərin nə olduğunu öyrənəcəksən.
	Seçkilərlə bağlı yeni sözlər və terminlər öyrənəcəksən.
	Seçkilərdə iştirak hüququnu necə qoruya biləcəyini anlayacaqsan.
	Seçkilərin niyə vacib olduğunu öyrənəcəksən.

Sözlərin izahı

	Seçkilər – insanların mühüm qərarlar qəbul edən və ölkəni idarə edən şəxsləri seçməsi prosesidir.
	Demokratiya – xalqın öz idarəçilərini seçdiyi sistemdir. Xalq tərəfindən seçilmiş rəhbərlər qərarlarını xalqın maraqlarına uyğun verməlidirlər.
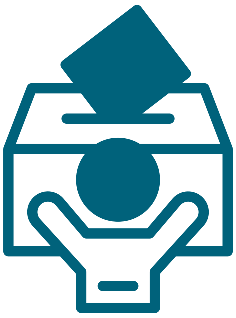	**Seçki hüququ** – hər bir vətəndaşın seçkilərdə iştirak etmək imkanıdır. Sən ölkəni idarə etməsini istədiyin insanları seçirsən.
	Ədalət – bütün insanların bərabər hüquq və imkanlara malik olmasıdır.
	Vətəndaş – ölkədə yaşayan, onun qanunlarına riayət edən və seçkilərdə iştirak edən şəxsdir.
	Nümayəndə – hər hansı bir qrupun, təşkilatın və ya şəxsin adından çıxış edən və onun maraqlarını qoruyan şəxs.

	Özünü müdafiə (öz hüquqlarını qoruma) – insanın öz maraqlarını və hüquqlarını müstəqil şəkildə qoruması. Özünü müdafiə edən şəxs öz hüquqlarını özü müdafiə edir.
	Konstitusiya – ölkənin əsas qanunlar toplusu, hansı ki, dövlətin idarəetmə qaydalarını müəyyənləşdirir.
	Seçki hüququ – hər bir vətəndaşın seçkilərdə iştirak edib öz nümayəndələrini seçmək imkanı.
	Seçki administrasiyası – seçkiləri təşkil edən və keçirən qurum.
	Qərar qəbul edən – müxtəlif məsələlər üzrə qərarlar verən şəxs və ya təşkilat. Bu, dövlət qurumu, idarəetmə orqanı və ya komitə ola bilər.

	İnkluziya – bütün insanların bərabər hüquq və imkanlara malik olması. İnsanlar fərqli ola bilər, lakin hamının eyni hüquqları var.
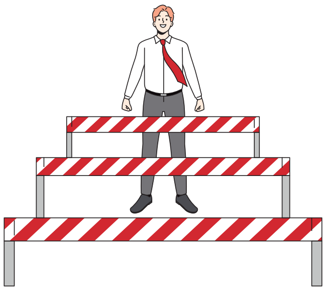	**Maneə** – insan üçün çətinliklər yaradan baryerlər.
	Maneə mümkündür ki fiziki, emosional, sosial və ya digər çətinliklər olsun, hansı ki, insanın və ya qrupun məqsədinə çatmasına mane olur.
	Siyasət – ölkənin idarə olunması. Siyasət, dövlətin necə fəaliyyət göstərəcəyini və cəmiyyətin problemlərinin necə həll ediləcəyini müəyyənləşdirir.
	Kampaniya – müəyyən bir mesajın yayılmasını və ya dəyişikliklərin həyata keçirilməsini hədəfləyən fəaliyyət (məsələn, 21 martda keçirilən "Rəngarəng corablar" kampaniyası).

Seçkilərdə iştirak etmək niyə vacibdir?

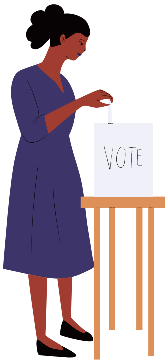	Seçkilərdə sən səni təmsil edəcək, hüquqlarını qoruyacaq və maraqlarını müdafiə edəcək insanları seçirsən.
	Demokratiya və seçkilər bir-biri ilə bağlıdır. Demokratiya olmadan azad seçkilər mövcud deyil.
	Seçki hüququ önəmlidir. Hər bir insan öz nümayəndəsini seçə bilər.
	Seçilmiş nümayəndə vacib qərarlar qəbul etməli və xalqın maraqlarını qorumalıdır.
	Demokratik ölkədə seçkilər ədaləti təmin edir. Hər bir vətəndaşın səsi eyni dərəcədə önəmlidir.

	Unutmayın ki, seçkilərdə iştirak etməklə hər kəs ölkənin idarə olunmasında iştirak edə bilər.
	Seçkilər vətəndaşlar üçün hakimiyyətin fəaliyyətini nəzarətdə saxlamaq üçün yaxşı vasitədir.
	Seçilmiş şəxslər vətəndaşlara öz fəaliyyətləri barədə hesabat verməyə borcludurlar.
	Seçilmiş şəxslər biləndə ki, xalq onların yerinə başqalarını da seçə bilər, daha yaxşı işləyəcək və xalqın maraqlarını qoruyacaqlar.
! Xatırlayın	Təkcə seçkilər hər şeyi dəyişə bilməz, amma seçkilər olmasa, heç nə dəyişməz.

Niyə öz hüquqlarımızın müdafiəçisi olmalıyıq?

	Gürcüstan Konstitusiyasına görə, vətəndaşlar 18 yaşından etibarən seçkilərdə iştirak etmək və öz fikirlərini sərbəst ifadə etmək hüququna malikdirlər.
	Lakin hələ də seçki hüququndan tam istifadə edə bilməyən insanlar mövcuddur.
	Öz hüquqlarını müdafiə etməklə sən onları özün qoruyursan.
	Bu o deməkdir ki, insan öz hüquqlarını tanıyır və onları qorumaq bacarığına malikdir.
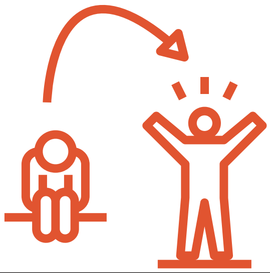	Öz hüquqlarını müdafiə edən şəxs qərarların qəbulunda fəal iştirak edir və özü müstəqil şəkildə qərarlar verir.
! Xatırlayın	Öz hüquqlarını müdafiə etmək təkcə bir insanla bağlı deyil. Bu, qrupun ümumi maraqlarına xidmət edir və hamı üçün faydalı olacaq bir mühit yaratmağı hədəfləyir.

	Öz hüquqlarını müdafiə etmək o deməkdir ki, eyni maraq və ehtiyaclara malik insanlar birgə qruplar yaradırlar.
	Bu qruplar öz məqsədlərinə çatmaq üçün fəaliyyət göstərirlər.
	Öz hüquqlarını müdafiə etməyin məqsədi müəyyən siyasət və ya yanaşmaları dəy-işdirməkdir.
	Hüquqlarını müdafiə edən insanlar qərar qəbul edənlərə təsir göstərir, fikirlərini açıq şəkildə ifadə edir və siyasətçilərlə danışırlar.
	Öz hüquqlarını müdafiə etməklə seçkilərdə iştirak etmək hüququnu qoruya bilərsən.

Seçkilərdə iştirak etmək hüququnu necə qoruya bilərsən?

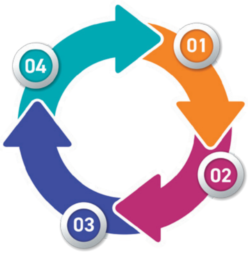	Seçkilərdə iştirak etmək hüququnu qorumaq üçün sən:
	Ortaq maraq və ehtiyaclara malik insanları tapa bilərsən.
	Dəqiq öyrənə bilərsən ki, nə sənin hüquqlarına təsir göstərir. Sənə mane yaradan nədir.
	Plan qur: Problemləri necə həll edəcəksən. Bu suallara cavab ver: Hansı dəyişikliklərə ehtiyacın var? Bu dəyişikliklərə necə nail olacaqsan?
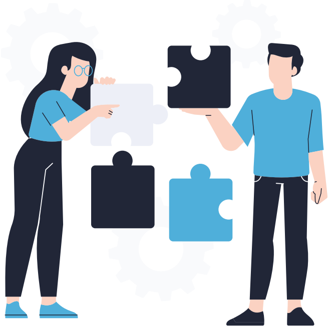	Problemin həlli üçün işləməyə başla.